

ŠKOLA AKO OTVORENÁ UČIACA SA ORGANIZÁCIA

SPOLUPRÁCA S RODIČMI

Asociácia S. Kovalikovej – Vzdelávanie pre 21. storočie na Slovensku

Nadácia pre deti Slovenska

Bratislava 2009

Úvod

Rodina a škola sú dva najvýznamnejšie atribúty pri výchove a vzdelávaní. Ich súčasťou sú rodičia, starí rodičia, učitelia, vychovávateľia. Často aj od ich vzájomných vzťahov závisí pohľad dieťaťa a neskôr mladého človeka na svet. Ovplyvňujú jeho správanie, postoje, aj hierarchiu hodnôt. Predkladaný materiál poukazuje na nové možnosti kooperácie rodičov so školou, na spoluprácu pri riešení problémov, na priame zapájanie sa rodičov do vyučovania v triedach, na exkurziách a počas mimoškolských aktivít. Dôležité je aj spoločné zdieľanie radostí svojich detí a možnosť do určitej miery sa zúčastňovať na budovaní triedneho či školského spoločenstva.

Všetky námety a opísané aktivity sú zhrnutím skúseností škôl, ktoré pri výchove a vzdelávaní uplatňujú Vysoko efektívne učenie/ITV. Jeho hlavnou ideou je formovanie nielen múdreho, ale aj dobrého človeka. Jednotlivé aktivity školy zamerané na spoluprácu s rodičmi sú podrobnejšie charakterizované a doplnené praktickými ukážkami a fotografiami. Predkladaný materiál je tak veľmi dobrou a praktickou pomôckou pre všetkých, ktorí hľadajú nové spôsoby a nové cesty zblížovania sa školy a rodiny.

PhDr. Darina Gogolová

Asociácia S. Kovalikovej – Vzdelávanie pre 21. storočie na Slovensku

Spolupráca školy a rodičov

Spolupráca školy a rodičov je široká a mimoriadne významná súčasť života školy. Ide nielen o zapájanie rodičov do života školy prostredníctvom Rady školy alebo o účasť rodičov na pravidelných informačných stretnutiach s učiteľmi v triedach. Snahou školy je vziať rodičov priamo do diania v škole, do zdieľania spoločných radostí, do riešenia spoločných problémov vo výchove a vzdelávaní ich detí, do ozajstnej spolupráce v prospech detí. Tento proces uľahčujú osobné kontakty s rodičmi, hlbšie vzájomné sa poznanie rodičov a učiteľov, možnosti spoločných zážitkov priamo s deťmi a učiteľmi.

V predkladanom materiáli sa pokúšame o **zhrnutie skúseností zo škôl uplatňujúcich Vysoko efektívne učenie/ITV** pri hľadaní nových ciest a podporovaní spolupráce medzi školou a rodičmi.

Aktivity školy, súvisiace so zapojením rodičov do života školy, sú zamerané na oblasť komunikácie s rodičmi, vzájomné poskytovanie informácií o živote školy, triedy a vyučovacích výsledkoch, o tom ako sa dieťaťu v škole i mimo nej darí. Komunikácia nie je jednosmerná od školy k rodičom, ale obojsmerná a jej súčasťou je pravidelná spätná väzba.

Školy organizujú aj vzdelávacie a zážitkové podujatia, ktoré poskytujú rodičom možnosť spoznať hlbšie filozofiu školy, spôsoby učenia a príležitosti vytvárať triedne, školské spoločenstvo.

Dôležitou oblasťou spolupráce je aj proces samotného učenia a vyučovania, priame zapájanie rodičov do vyučovania v triedach, na exkurziách, v tvorivých dielňach, škole v prírode, v ďalších mimoškolských aktivitách a podobne.

Bez rodičov, starých rodičov si nevieme predstaviť celoškolské aktivity, ako sú akadémie, prezentácie projektov, výstavy, spoločenské a športové stretnutia organizované školou, miestnou komunitou.

Jednotlivé aktivity školy, zahŕňajúce spoluprácu s rodičmi, sme usporiadali do týchto tematických oblastí:

1. Triedne stretnutia
 - pravidelné
 - príležitostné
 - zdrojoví ľudia na vyučovaní
2. Celoškolské stretnutia
3. Vzdelávacie aktivity školy pre rodičov
4. Podporné aktivity pre školu
5. Komunikácia s rodičmi

Nasledujúca časť obsahuje podrobnejšie charakteristiky jednotlivých aktivít vo vybraných oblastiach spolupráce.

1. Triedne stretnutia

Pravidelné triedne stretnutia

Vytvárajú priestor pre osobnú komunikáciu rodičov a učiteľov, výmenu skúseností medzi rodičmi navzájom, medzi rodičmi a učiteľmi. Sú príležitosťou na formovanie triedneho spoločenstva rodičov, detí a učiteľov. Uskutočňujú sa pravidelne viackrát ročne. Ich frekvencia závisí od zvyklostí školy, dohody v pedagogickom kolektíve. V pedagogickej praxi sa stretávame s viacerými druhmi pravidelných triednych stretnutí. Minimálna verzia je

zvyčajne stanovená v minimálnom programe učiteľa školy, daná ročným plánom školy (napr. aspoň raz ročne oslava učenia s rodičmi, dvakrát ročne konzultačné stretnutie rodičov, učiteľov a detí, raz ročne triedne informačné stretnutie).

Triedne informačné stretnutie

Ciele:

- **Informovať rodičov o výsledkoch práce žiakov.**
- **Vytvárať atmosféru dôvery a spolupatričnosti medzi rodičmi a učiteľmi.**

Počas školského roka sa rodičia stretávajú s učiteľmi na rodičovských stretnutiach, kde sa otvorene rozprávajú o výsledkoch práce žiakov. Individuálne problémy jednotlivých žiakov sú diskkrétne rozobrané mimo diskusie v celej skupine. Pomenúvajú sa niekedy aj riešia problémy nastolené rodičmi a učiteľmi. Pre stretnutia je charakteristická partnerská komunikácia rodičov a učiteľov.

Dôležitou súčasťou stretnutia je vytvorenie neformálnej atmosféry. Samozrejmosťou je pohostinné prostredie - káva, čaj, príjemná hudba, sedenie v kruhu, komunita, aktivita vťahnutia, preladujúca rodičov na spoločné riešenie problémov triedy.

Konzultácie s učiteľom

Ciele:

- **Individuálne informovať rodičov o výsledkoch práce žiakov a o ich správaní.**
- **Spoločne hľadať formy, ako podporiť výkony dieťaťa.**

Možnosť dozvedieť sa o výsledkoch práce žiakov majú rodičia aj v individuálnom rozhovore s učiteľom počas konzultačných hodín. Uskutočňujú sa v stanovenom termíne dvakrát - trikrát ročne. V dôvernej atmosfére sa učiteľia a rodičia pokúšajú spolu hľadať formy podpory výkonov detí. Zvyčajne sú stretnutia organizované po predchádzajúcej dohode presnej hodiny stretnutia. Pre celú triedu sa konzultácie uskutočnia v priebehu 2-3 dní. Iná forma je pravidelne stanovený deň a čas na triedne konzultácie v čase vyhovujúcom rodičom (napr. prvý utorok v mesiaci (od 16.00 - do 18.00 hod.)). Konzultácie je zvyčajne možné absolvovať spolu s dieťaťom.

Na druhom stupni základnej školy prebiehajú konzultácie pre všetky triedy v jeden deň. Býva to v období klasifikačných porád. V tento deň rodičia navštevujú jednotlivých vyučujúcich. Príznačná je vysoká účasť rodičov.

Oslavy učenia

Ciele:

- **Prezentovať rodičom, čo sa žiaci v škole naučili, ako učivo zvládli.**
- **Podporiť spoluprácu detí a rodičov.**
- **Podporiť spoluprácu medzi rodičmi.**
- **Zvýšiť porozumenie rodičov pre domácu prípravu detí na vyučovanie a vcítenie sa do role dieťaťa.**

Na oslavách učenia majú rodičia možnosť oboznámiť sa s metódami práce v triede a s dosiahnutými výsledkami. Najčastejšie po ukončení tematického celku učiva alebo časti celoročnej témy žiaci prezentujú, ako učivo zvládli, čo všetko sa naučili. Svoju šikovnosť, získané zručnosti i vedomosti uplatňujú pri riešení rôznych úloh, pri ktorých často spolupracujú aj s rodičmi. Zážitkovým spôsobom rodičia spoznávajú napr. metódy rozvoja sociálnych a osobných kompetencií detí, fungovanie triednych pravidiel a postupov.

V niektorých triedach (nielen pre mimoriadne nadané deti) študujú žiaci v celom školskom roku, niekoľko mesiacov tému, riešia problém, ktorý si zvolili podľa vlastného záujmu. Výsledky svojho bádania spracúvajú do záverečnej práce. Deti vytvárajú rôzne: produkty, obrazy, trojrozmerné makety, divadelné predstavenia alebo spracujú prezentáciu v PowerPointe. Záverečnú prácu následne odprezentujú na celotriednom stretnutí, triednej konferencii s rodičmi alebo na celoškolskej výstave. Rodičia spolu s deťmi a ďalšími návštevníkmi oceňujú, poskytujú spätnú väzbu v súvislosti s výsledkami práce žiakov, pomenúvajú, čo sa im páčilo, čo mohlo byť inak.

Do osláv učenia možno zapojiť, pozvať, aj starších súrodencov, o pomoc s ich prípravou požiadať spriateľenú triedu, starších spolužiakov.

Dni otvorených dverí, otvorené hodiny

Ciele :

- **Poskytnúť rodičom príležitosť pozorovať svoje dieťa, vyučovanie, priamo v triede.**
- **Poskytnúť rodičom prehľad o metódach a formách vyučovania v triede.**
- **Zdieľanie nápadov, techník, metodických postupov medzi pedagógmi v škole a záujemcami z odbornej verejnosti.**

V riadnom vyučovacom čase vo vybraných dňoch sú rodičia a ďalší záujemcovia pozývaní pozorovať vyučovanie v triede. Ide o zážitkovú formu poznávania učebných metód a štýlu učiteľa v triede. V mnohých, hlavne menších školách, sú otvorené dvere pre rodičov denne. Rodičia sú v triede vítaní každý deň, nie je potrebné sa dopredu o návšteve s učiteľom dohodnúť.

Otvorené hodiny sú tiež súčasťou vnútroškolského vzdelávania. Medzi návštevníkmi sa okrem rodičov často objavujú kolegovia zo školy či škôl regiónu a záujemcovia z radov odbornej verejnosti.

Príležitostné triedne stretnutia

Stretnutia vytvárajú priestor na spoločné trávenie času, spoločné slávenie sviatkov, spoločné riešenie problémov detí, rodičov, učiteľov. Predstavujú príležitosť nadviazať nové neformálne kontakty medzi rodičmi, učiteľmi, deťmi. Sú príležitosťou aj na prehĺbenie učiva, jeho prepojenia s realitou, rodinnou tradíciou. Príležitostné stretnutia podporujú aj vytváranie spolupracujúceho spoločenstva v triede.

Spoločné stretnutia detí, rodičov, učiteľov

Cieľ:

- **Spoločne riešiť problémy triedy s deťmi a rodičmi.**
- **Vytvárať atmosféru dôvery a spolupatričnosti medzi rodičmi, učiteľmi, žiakmi (vytvárať triedne spoločenstvo).**
- **Modelovať rodičom spôsoby kooperatívneho riešenia konfliktov v triede a získať ich pre používanie týchto metód pri výchove v domácom prostredí.**

Stretnutie sa uskutočňuje podľa potreby, keď treba hľadať odpovede na problémové otázky - ako komunikovať s deťmi pri porušovaní dohodnutých pravidiel, ako podporovať deti pri aktívnom počúvaní, čo robiť pri výskyte závažného problému, ako je vylúčenie jednotlivca zo skupiny, šikanovanie, požitie alkoholu skupinou detí, rozmáhajúce sa fajčenie, používanie vulgarizmov; študijné smerovanie – výber ďalšieho štúdia, nedostatok úcty k niektorým pedagógom a podobne.

Na stretnutiach sa cielene modelujú metódy vytvárania pozitívneho prostredia – pozitívnej sociálnej klímy (vítanie rodičov, príjemná hudba, občerstvenie, ktoré pripravia deti, spoločné sedenie v kruhu, dohody o spoločnom fungovaní počas stretnutia, preladujúce aktivity na spoločnú prácu v skupinách, učitelia používajú cieleňú reč na podporu životných zručností). Deti s rodičmi spoločne pracujú v skupinách na rôznych aktivitách, spoločne diskutujú a hľadajú postupy riešenia problémov. Výsledkom stretnutia môžu byť dohody, ako vzniknuté problémy vyriešiť, zoznamy námetov ako v konfliktných situáciách postupovať a pod.

Tvorivé dielne (tematické workshopy)

Ciele:

- **Podnietiť spoločné aktívne trávenie času detí s rodičmi.**
- **Naladiť sa na oslavu významných sviatkov roka.**
- **Poznať rodinné tradície a osvedčené postupy prác.**
- **Prepojiť učivo s reálnym osobným životom.**

Tvorivé dielne sa najčastejšie uskutočňujú v rámci školského klubu v období pred vianočnými, veľkonočnými sviatkami, Valentínom a pod. Rodičia spolu s deťmi vyrábajú ozdoby a predmety určené na slávnostnú výzdobu školy, bytu, domu počas sviatočných dní. Produktom tvorivých dielní môžu byť aj tematické básne, poviedky či iné literárne útvary. Rodičia majú možnosť vybrať si charakter tvorivej aktivity, čas a dĺžku trávania času v dielni podľa vlastného záujmu a časových možností. Obdobie tvorivých dielní trvá obyčajne tri až štyri dni. Školy ich organizujú dvakrát do roka.

Tematické workshopy pre rodičov môžu tiež súvisieť s práve preberaným učivom v triede (bývajú zakomponované do celoročnej, celoškolskej témy). Prispievajú k prehĺbeniu, rozšíreniu učiva a jeho spojenia s reálnym životom. Napr. pri učení o zdravej výžive iste zaujme príprava a ochutnávanie zdravých šalátov počas šalátového popoludnia, rozprávanie o bylinkách a posedenie pri čaji, alebo pečenie podľa maminých receptov či receptov starej mamy.

Tvorivé dielne okrem učiteľov vedú aj samotní rodičia či starí rodičia.

Športová olympiáda detí a rodičov

Ciel:

- **Posilniť sebaúctu detí, hrdosť rodičov na svoje deti.**
- **Vytvoriť priestor pre spoločné činnosti, aktivity, detí a rodičov.**

Športový deň alebo popoludnie, kedy rodičia súťažia spolu s deťmi v rôznych zaujímavých športových disciplínach (napr. beh v dvojici so zviazanými nohami, naplnenie pohára s vodou nosením vody lyžičkou ...). Výsledky sú v závere podujatia vyhodnotené a rozdávané sa aj naozajstné medaily. Olympiády sa uskutočňujú najmä v triedach na prvom stupni v mesiacoch apríl - jún. Na organizácii sa môže podieľať partnerská trieda II. stupňa, čím staršie deti dokumentujú zvládnutie dôležitých sociálnych zručností.

Noc v škole

Ciele:

- **Poskytnúť nezvyčajné zážitky.**
- **Prehliť sebaopoznanie.**
- **Vytvoriť dostatočný časový priestor pre neformálne kontakty, diskusiu, riešenie spoločných úloh.**

Tajomno, túžba po dobrodružstve, nezvyčajné zážitky lákajú deti aj dospelých robiť tradičné i netradičné činnosti v netradičnom čase. Pre takýto pobyt v škole sa vytvárajú špeciálne dohody a pravidlá. Aktivita poskytuje príležitosť poznávať svoje obavy, svoje hranice, trénovať odvahu. Medzi možnosti výberu patrí aj rozhodnutie odísť s rodičom v ktoromkoľvek čase. Aktivita prispieva k vytváraniu neformálnych vzťahov v triede. Netradičný čas poskytuje príležitosti na zaujímavé rozhovory, diskusie, čítanie príbehov, riešenie spoločných úloh. Súčasťou aktivít je aj spoločná príprava jedla (večera, raňajky), spoločné stolovanie.

Okrem vymenovaných aktivít sa v triedach organizujú tradičné triedne aktivity pre rodičov, starých rodičov a deti, ako sú „opekačky“ v prírode. Obohatením opekačiek bývajú rôzne zábavné aktivity a súťaže.

Vianočné posedenia v triedach sú spojené s prezentáciou kultúrneho programu, triedneho divadelného predstavenia, prácou v skupinách, obdarovávaním vlastnoručne vyrobenými darčekom. Podobný charakter majú aj stretnutia motivované inými sviatkami roka.

Karnevalové, fašiangové, halloweenové stretnutia sú hlavne zábavné. Ich organizáciu môžu prevziať do svojich rúk rodičia (často starostlivo pripravujú chutné občerstvenie, výzdobu a zabezpečujú všetky náležitosti tak, aby sa deti dobre cítili a zabávali čo najlepšie).

Zdrojový človek v triede

Ciele:

- **Realizovať zmysluplné vyučovanie v súvislostiach.**
- **Prepojiť vyučovanie so životom komunity.**

Pôsobenie zdrojového človeka v triede je významná súčasť kurikula, nástroj prepojenia učenia so životom. Ide o odborníka v oblasti, ktorá úzko súvisí s preberaným učivom či celoročnou témou. Odborníci, často sú to rodičia, zdieľajú svoje vedomosti, skúsenosti, názory v súvislosti so svojím povoláním, koníčkami a záľubami, cestovateľskými aktivitami a pod. Prezentujú svoje skúsenosti, diskutujú s deťmi o danej téme, poskytujú rady pri spracovaní aplikačných úloh, hodnotia, poskytujú spätnú väzbu na spracované úlohy. Po dohode s učiteľom môžu viesť vyučovanie. Na výbere odborníkov, ktorí prichádzajú do triedy, sa okrem učiteľov podieľajú aj deti a rodičia. Tieto aktivity predstavujú oživenie učenia, jeho hlbšie spojenie s reálnym životom v komunite.

Študijné exkurzie

Ciele:

- **Prepojiť učenie so životom.**
- **Poznať pracovné prostredie rodičov a inštitúcie v komunite.**
- **Spolupracovať na organizovaní učebných aktivít mimo triedy.**

Medzi ďalšie pravidelné triedne aktivity patria triedne exkurzie súvisiace s učením. Uskutočňujú sa na začiatku preberanej témy. Tak zabezpečujú všetkým deťom podobnú životnú skúsenosť, ktorá je východiskom pre učenie. Rodičia často aktívne spolupracujú na príprave exkurzií, finančne alebo materiálne ich podporujú. Zvlášť, keď ide o návštevu pracoviska rodiča, učelia konzultujú s rodičom úlohy, ktoré deti riešia počas exkurzie a po nej. Deti spolu s učiteľom a iniciatívnym rodičom samostatne plánujú exkurziu, pripravujú sa na cestu, vyhodnocujú úspešnosť učenia.

2. Celoškolské stretnutia a aktivity

Ide o spoločné aktivity celej školy, na príprave ktorých sa podieľajú viacerí učitelia i tímy žiakov. Patria sem celoškolské akadémie pri rôznych príležitostiach, spoločenské aktivity ako napr. ples, tradičné školské rituály v súvislosti so začiatkom i koncom školského roka. Pravidelnosť niektorých aktivít je ročná až 5-ročná.

(Európsky) deň rodiny

Cieľ:

- **Spoločne osláviť Deň matiek, Deň otcov, Deň detí a Deň rodiny.**

Podnetom pre organizovanie tejto aktivity je iniciatíva Rady rodičovských združení v SR. Škola spolu s rodičmi organizuje podujatie pre celé rodiny. Spája jednotlivé oslavy sviatkov do príležitosti stráviť čas s rodinou a rodinami spolužiakov. Aktivita prebieha najčastejšie v prírode v športovom duchu. V tento deň zažijú celé rodiny veľa zábavy počas rôznych netradičných športových disciplín či tvorivých súťažných aktivít. Účasť všetkých je, samozrejme, dobrovoľná. Pri organizácii podujatia sa dôsledne dbá na uplatnenie možnosti výberu. Ide o umožnenie výberu aktivít, do ktorých sa účastníci zapoja, vybrať si môžu aj mieru zapojenia - od pozorovateľa k aktívnemu účastníkovi a pod. Rodičia a deti sa podieľajú na príprave programu napr. výberom športových aktivít, turistickej trasy a pod.

Celoškolské akadémie

Ciele:

- **Posilniť spolupatričnosť všetkých žiakov, učiteľov a rodičov školy.**
- **Podporovať sebaúctu detí a hrdosť rodičov.**
- **Prezentovať prácu školy a spoluprácu so ZUŠ rodičom.**
- **Poskytnúť deťom príležitosť samostatne organizovať akadémiu pre celú školu.**

V čase vianočných sviatkov, osláv Dňa matiek školy v spolupráci so ZUŠ organizujú akadémie s bohatým programom, do ktorých sa zapájajú všetky ročníky školy. V období dvoch školských rokov možno striedať celoškolskú akadémiu s triednymi kultúrnymi vystúpeniami. Akadémie majú obyčajne ústrednú myšlienku, ideu, ktorá je posolstvom organizátorov divákovi (napr. priateľstvo, úcta, solidarita). Interval striedania záleží na dohode učiteľov škôl. Zvyšuje sa tak pestrosť aktivít a znižuje zaťaženosť učiteľov, keď celoškolské aj triedne akadémie nie sú v jednom školskom roku. Šetrí sa čas rodičov, ktorí sa tiež zúčastňujú len na jednej aktivite.

Medzi pravidelné aktivity škôl patria aj **rituály**, ako sú **rozlúčka s deviatkami, rozlúčka s predškólakmi, pasovanie prvákov**. Tieto rituály možno spájať s ďalšími udalosťami školy. Predstavujú príležitosť na aktívne zapojenie starších žiakov do prípravy a realizácie rituálov (napr. akadémiu pri príležitosti ukončenia školského roka v júni pripravujú deviataci školy. Takto sa zároveň rozlúčia so svojimi spolužiakmi, učiteľmi. Na akadémií sa zúčastňujú aj rodičia).

Rozlúčka s predškólakmi a pasovanie prvákov

Ciele:

- **Podpora sebaúcty detí a hrdosti rodičov.**
- **Naladenie detí a rodičov na školské obdobie života.**

Uskutočňuje sa v spolupráci učiteľiek MŠ a ZŠ na konci školského roka. Na organizácii sa podieľajú aj staršie deti, napr. štvrtáci. Prostredníctvom plnenia úloh v rozprávkových

príbehoch sa deti stávajú žiakmi školy. Deťom významný deň pripomínajú „osvedčujúce“ listiny. Na slávnosti sa rodičia zúčastňujú ako hostia, pozorovatelia.

Spoločenské, zábavné podujatia

Ciele:

- **Podpora spolupatričnosti školy a neformálnych vzťahov rodičov a učiteľov.**

Medzi ďalšie pravidelné aktivity školy patrí **školský ples**, spoločenský večer pre rodičov, školských pracovníkov a priateľov školy.

Školský guláš je príležitosť stretnúť sa, zrelaxovať spolu v prírode. Na podujatí sa zúčastňujú žiaci, rodičia a zamestnanci školy koncom školského roka. Celé podujatie je doplnené o športové súťaže. Aktivity tohto typu (aj vianočná kapustnica) sú pre neformálnosť a dobré jedlo veľmi obľúbené.

Prezentácie celoškolských projektov

Ciele:

- **Precvičiť komunikačné, prezentačné zručnosti detí, podporiť ich sebaúctu.**
- **Podporiť spolupatričnosť školy, hrdosť detí, učiteľov, rodičov na svoju školu.**
- **Prezentovať zvládnutie trénovaných komunikačných, prezentačných zručností.**
- **Zapojiť do projektovej práce aj triedy, kde sa menej pracuje s integrovaným učebným programom.**

Tieto aktivity predstavujú možnú alternatívu k celoškolským akadémiám. Podľa dohodnutej celoškolskej témy roka všetky triedy pracujú na úlohách, ktoré si v súvislosti s celoškolskou témou vytvorili alebo vybrali. Intenzívne obdobie spracovania úloh trvá približne 2 - 3 mesiace. Následne triedy prezentujú výsledky svojej práce na záverečnej 2-dňovej výstave. V prezentáciách triedy sa striedajú všetci žiaci. Sú sprievodcami návštevníkov výstavy. Počas výstavy sa uskutočňujú rôzne sprievodné interaktívne aktivity ako prieskumy, ankety, divadelné predstavenia, besedy s odborníkmi a iné. Uvádzame *názvy* niektorých takto prezentovaných *celoškolských projektov*: *Od zrnka k šalátu, Kniha, Škola ako životné prostredie (jej podtémy - hluk, odpady, zdravá výživa).*

Burzy a jarmoky

Ciele:

- **Vychovávať deti k filantropii a dospelých k jej podpore.**
- **Získať prostriedky na podporu ušľachtilej myšlienky, znevýhodnenej skupiny či jednotlivcov, nákup potrebného vybavenia školy, triedy.**
- **Udržiavať národné a regionálne tradície.**
- **Precvičiť organizačné a prezentačné schopnosti detí, schopnosti vyjednávania.**

Školské burzy a jarmoky sa často spájajú s rôznymi tradíciami počas roka. Sú vrcholom obdobia výroby produktov v škole. Tematicky sa výrobky najčastejšie spájajú s veľkonočnými či vianočnými sviatkami. Organizujú sa ako tematické trhy v priestoroch školy i vo verejných priestoroch mesta, obce. Do príprav môžu byť zapojení rodičia i starí rodičia detí. Niekedy sa uskutočňujú v deň konania školských akadémií.

3. Vzdelávacie aktivity školy

Poznanie filozofie školy, jej hodnôt, spôsobov učenia je prvým predpokladom pre správny výber školy rodičmi. Následné zosúladenie výchovných postupov rodiny a školy je predpokladom harmonického rozvoja dieťaťa. Proces poznávania zamerania školy, štýlu vzdelávania niekedy predstavuje dlhodobejší proces, kde nie je vždy možné súlad dosiahnuť. Niekedy je riešením aj zmena školy. Nasledovné aktivity a nástroje pôsobia preventívne proti takémuto riešeniu. Zvyšujú efektivitu snaženia učiteľov aj rodičov, umožňujú pôsobenie synergie vo vzdelávaní a výchove detí.

Špecifickou aktivitou inovatívnych škôl sú tréningy či workshopy pre rodičov v metodike inovačného programu, ktorý škola realizuje.

Informačné stretnutia pre rodičov (budúcich) prvákov

Ciele:

- **Zoznámiť rodičov so zameraním školy (jej filozofiou, hodnotami).**
- **Informovať rodičov o tom, čo očakáva škola od nich.**
- **Zistiť očakávania rodičov od školy.**

Ide o predstavenie školy, jej zamerania, špecifik, spôsobu vyučovania. Súčasťou stretnutia býva facilitovaná diskusia, anketa pre rodičov. Zvyčajne sú organizované v čase pred zápisom prvákov. Na stretnutí sa pozornosť venuje vyjasňovaniu vzájomných očakávaní školy a rodičov.

Stretnutia vytvárajú predpoklady pre úspešnú spoluprácu učiteľov a rodičov, priestor pre porovnávanie, zladovanie vzájomných očakávaní. Je vhodné, keď škola ponúka ďalšie aktivity, ako sú otvorené hodiny alebo dni otvorených dverí, kedy sa rodičia zúčastňujú priamo na vyučovaní alebo ďalších mimovyučovacích aktivitách.

Dni otvorených dverí, otvorené hodiny, bloky

Cieľ :

- **Poskytnúť rodičom príležitosť pozorovať vyučovanie priamo v triede v riadnom vyučovacom čase.**
- **Poskytnúť rodičom prehľad o metódach a formách vyučovania v triede.**

Poskytujú pre rodičov a iných záujemcov priame zážitky z bežného chodu školy, triedy. Účastníci aktivít v roli pozorovateľov sledujú priebeh vyučovania v triedach, prípadne iné činnosti v školskom klube, v škole. Osobná skúsenosť, dojmy a pocity z pozorovania pomáhajú rodičom vytvoriť si realistický obraz o fungovaní dieťaťa v škole a spoznávať hodnoty školy i spôsoby učenia. Niekedy býva organizovaná aj diskusia po skončení pozorovania s cieľom spracovať pozorovanie, odpovedať na otázky pozorovateľov.

Otvorené dni sú organizované aj pre rodičov, záujemcov o zapísanie dieťaťa do školy.

Tréning (zážitkové učenie) pre rodičov

Ciele:

- **Poskytnúť rodičom možnosť zažiť učebný štýl, v ktorom sú vzdelávané a vychovávané ich deti.**
- **Poskytnúť informácie a zážitky o vytváraní neohrozujúceho a podporujúceho prostredia pre učenie.**
- **Získať zanietených rodičov pre užšiu spoluprácu so školou a šírenie jej dobrého mena.**

Iniciatívni rodičia, ktorí sa hlbšie zaujímajú o učebný štýl preferovaný v škole, sa zúčastňujú tréningu pre rodičov. Škola organizuje dvojdňový tréning najčastejšie raz ročne. Tréning je zameraný na oboznámenie sa s procesom vytvárania podmienok pre učenie a ďalšie metódy práce v triede. Prebieha interaktívnou formou, poskytuje zážitkové učenie. Uplatňuje sa hlavne skupinová práca, aplikačné úlohy s možnosťou výberu, diskusia, hranie rolí, reflexia procesu učenia. Zúčastňujú sa o tento typ aktivity sa stávajú partnermi učiteľa pri realizácii niektorých učebných aktivít (náročné skupinové aktivity, pokusy, učenie mimo triedy a pod.).

Niektorí rodičia sa zúčastňujú aj na vnútroškolských vzdelávacích aktivitách spolu s učiteľmi.

Stretnutia s odborníkmi v oblasti výchovy

Ciele:

- **Zoznámiť sa s výchovnými postupmi v špeciálnych situáciách.**
- **Získať nové informácie o aktuálnych výchovných problémoch.**
- **Vymeniť si skúsenosti z oblasti výchovy detí.**

Stretnutia s odborníkmi z oblasti psychológie, pedagogiky, výživy sú organizované podľa záujmu rodičov i aktuálnych problémov školy. Poskytujú príležitosť na otvorenú diskusiu rodičov a učiteľov s odborníkmi.

4. Podporné aktivity pre školu

Osobitým typom aktivít školy sú tie, ktoré sa snažia podnietiť rodičov k aktívnej spolupráci a iniciatívnej pomoci škole.

Večer podpory školy

Ciele:

- **Zmapovať možnosti, ako môžu rodičia pomáhať škole.**
- **Naplánovať spoločné aktivity rodičov a vedenia školy.**

Vedenie školy organizuje na začiatku školského roka stretnutie vedenia školy s iniciatívnymi rodičmi. Uskutočňuje sa najčastejšie v deň informačných triednych stretnutí rodičov. O stretnutí a cieľoch sú rodičia vopred písomne informovaní. Na stretnutí sa hľadajú spôsoby, ako pomôcť škole, vytvára sa zoznam možností pomoci škole. Uplatňuje sa skupinová práca, facilitovaná diskusia. Výsledkom stretnutia môže byť akčný plán pomoci škole alebo jeho základ, môžu vzniknúť pracovné tímy rodičov a učiteľov na riešenie úloh, problémov školy (napr. fundraisingový tím, ktorého cieľom je spracovať fundraisingovú stratégiu školy).

Darček školy

Ciele:

- **Vytvoriť priestor pre darovanie.**
- **Zladiť potreby školy a možnosti darcov.**
- **Oceniť, poďakovať darcom.**

Rodičov škola písomne osloví a v liste predstaví oblasti, kde potrebuje spoluprácu, pomoc. Rodičia premýšľajú a navrhujú podľa svojich možností, ako a čím môžu prispieť. Forma darovania môže byť rôzna (anonymné darovanie, spoločenský večer, deň obdarovania a iné).

S darovaním súvisí aj poďakovanie za dary. Školy najčastejšie využívajú: osobné ďakovné listy jednotlivým rodičom, zverejnenie zoznamov darcov na www, vývesné plochy v škole, školské časopisy, uverejnenie poďakovaní v regionálnych médiách, tlačných materiáloch školy, prezentačných letákok o škole. Niekedy organizujú spoločenské stretnutia, ktorých cieľom je ocenenie darcov, ako sú recepcia s darcami, pirohová párty spojená s videoprojekciou aktivít školy a podobne. Pozvaní sú vždy všetci darcovia. Nie je dôležité, koľko darovali, ale skutočnosť, že darovali.

5. Komunikácia s rodičmi

Písomná komunikácia s rodičmi

Ciele:

- **Udržať optimálnu hladinu informovanosti, ktorá pomáha zvyšovať úspešnosť detí v škole.**
- **Posilňovať dôveru rodičov k spôsobom výchovy a vzdelávania v škole.**
- **Udržiavať záujem rodičov o dianie v škole, triede.**

Variabilita komunikačných kanálov je široká. Zahŕňa písomnú formu prostredníctvom listov, elektronickú poštu, www stránky školy, triedy, odkazové zošitky.... Veľmi účinné sú osobné formy písomných správ od učiteľa - pozdrav od učiteľa dieťaťu pred začiatkom školského roka, list o spôsoboch rozvoja sociálnych a osobnostných zručností v triede rodičom, informácie o práci s celoživotnými pravidlami v triede, predstavenie celoročnej témy, týždenný list rodičom o tom, čo sa v triede, škole, udialo, čo sa deti naučili.

Významné je aj podporovanie denných rozhovorov rodičov a detí o tom, čo sa dialo v škole podľa programu mapy mysle. Uskutočňuje sa putovanie maskotov s knihou dojmov po rodinách v súvislosti s rôznymi triednymi projektmi, napr. podporou spoločného hlasného čítania v rodine.

Využívajú sa aj písomné i kontaktné formy ankiet a prieskumov, zamerané na získavanie spätnej väzby na činnosť školy, triedy. Rodičia sú takýmto spôsobom oslovovaní aj na spoluprácu pri riešení problémov školy, na tvorbe niektorých dokumentov, napr. vízie školy. Do prípravy a realizácie niektorých ankiet sú zapájaní aj žiaci školy alebo ich samostatne vytvárajú ako aplikačné úlohy v rámci preberanej učebnej témy (napr. na etickej výchove uskutočňujú prieskum o spôsoboch riešenia konfliktov, o aktívnom počúvaní v rodine a pod.).

Rodičia bývajú na začiatku roka informovaní o aktivitách školy prostredníctvom ročného kalendára aktivít školy.

Rada školy

Ciele:

- **Vyjadrovať a presadzovať záujmy rodičov, miestnej samosprávy, zamestnancov.**
- **Kontrolovať prácu vedúcich pracovníkov školy.**
- **Spolupracovať na presadzovaní záujmov školy v miestnom zastupiteľstve.**

Ide o formálnu platformu pre spoluprácu školy, rodičov, miestnej samosprávy. Rada školy patrí medzi samosprávne orgány školy. Vyjadruje sa ku všetkým závažným skutočnostiam, ktoré sa týkajú práce v škole. Rada školy (RŠ) je iniciatívnym a poradným samosprávnym

orgánom, ktorý vyjadruje a presadzuje záujmy miestnej samosprávy a záujmy rodičov, pedagogických zamestnancov i ďalších zamestnancov školy a žiakov v oblasti výchovy a vzdelávania. Plní tiež funkciu verejnej kontroly práce vedúcich pracovníkov školy. Riadi sa štatútom RŠ.

Rada školy sa ustanovuje podľa § 7 zákona Slovenskej národnej rady č. 542/1990 Zb. Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve v znení neskorších predpisov, vyhlášky Ministerstva školstva Slovenskej republiky č. 51/2000 Z. z. o školskej samospráve s pôsobnosťou v rámci školy, pri ktorej je ustanovená.

Spracovala: Tatiana Piovarčiová
Konzultovala: Darina Gogolová, Martina Kolcúnová

Literatúra a zdroje

PIOVARČIOVÁ, T., BAGALOVÁ, L. 2005. Sociálne projekty a praktické činy, zberka overených metód rozvoja životných zručností. Bratislava: Nadácia pre deti Slovenska

MALÁKOVÁ, J. 2008. Interné materiály Tatranskej alternatívnej školy - oslavy učenia s rodičmi.

Interné materiály ASK, 1993-2003.

Skúsenosti zo ZŠ J. A. Komenského Majerníkova 60, ZŠ Smetanov háj, Dunajská Streda, Tatranská alternatívna škola, TAŠ, Poprad, 1. súkromné gymnázium Čapkova, Bratislava, ZŠ Nová Dedinka.

Výstupy projektu 112 302 204 77 - Otvorená škola ako učiacia sa organizácia, 2008. Projekt bol realizovaný v Nadácii pre deti Slovenska s podporou Európskeho sociálneho fondu v rámci Sektorového operačného programu Ľudské zdroje, opatrenie 3.2 Zvýšenie rozsahu, zlepšenie a širšie poskytovanie ďalšieho vzdelávania s cieľom zlepšiť kvalifikáciu a adaptabilitu zamestnancov v spolupráci s Asociáciou S. Kovalikovej – Vzdelávanie pre 21. storočie na Slovensku (ASK) a partnerskými školami - Základnou školou Smetanov háj 286/9 v Dunajskej Strede a Základnou školou s Materskou školou na Ul. 29. augusta 171/44 v Poprade.